

УПОВНОВАЖЕНИЙ Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

Начальнику Одеської обласної
військової адміністрації
Олегу КІПЕРУ

Міністерству охорони здоров'я
України (до відома)

Національній службі здоров'я
України (до відома)

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 13, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини виявлені порушення прав людини у діяльності комунального некомерційного підприємства «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я» Одеської обласної ради (далі – лікарня, заклад).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Про Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№18121.2/24/39.3 від 23.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 23.12.2024 17:22
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час планового відвідування лікарні виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

В ході відвідування групою НПМ встановлено, що фактична наповненість лікарні перевищує її планову (заклад розраховано на перебування 940 осіб, на час відвідування у лікарні перебувало 1100 пацієнтів), що свідчить про перевантаженість закладу та системні проблеми в організації надання медичних послуг. Зазначене призводить до погіршення якості лікування через брак ліжкового фонду, що призводить до порушення прав пацієнтів на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Ліжка в окремих палатах розміщено впритул, наявні ліжка з панцерними сітками та застарілими, брудними матрацами. У палатах наявна недостатня кількість приліжкових тумб та шаф для зберігання особистих речей пацієнтів, ліжка пацієнтів розміщені у коридорах відділень, що не забезпечує позитивного терапевтичного середовища у лікарні та порушує вимоги ДБН В.2.2-10-2022 «Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я». Разом з тим вищезазначене не відповідає вимогам Стандартів Європейського комітету (далі – Комітет) з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (CPT/Inf(98)12-part) (далі – Стандарти КЗК), яким передбачено необхідність створення в закладах охорони здоров'я позитивного терапевтичного середовища, забезпечення пацієнту достатнього простору для проживання, достатнього освітлення, опалення, обладнання палат для пацієнтів та місць відпочинку.

Пацієнтам, які приймають лікарський засіб «Азапін», не проводиться регулярний гематологічний контроль відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 08.08.1995 № 147 «Про гематологічний контроль при лікуванні лепонексом (Clozapine)», що може становити загрозу для здоров'я пацієнтів та бути причиною розвитку ускладнень у вигляді гранулоцитопенії.

Відповідно до статті 25 Закону України «Про психіатричну допомогу» особи, яким надається психіатрична допомога, мають право на її отримання в умовах, що відповідають вимогам санітарного законодавства. Приміщення лікарні повинні відповідати вимогам державних будівельних норм, медико-санітарним нормативам та правилам, що визначені для таких закладів.

Водночас приміщення лікарні, зокрема, стіни, стеля та підлога мають пошкоджене покриття, що унеможливило належну дезінфекційну обробку приміщень та не забезпечує належного терапевтичного середовища, що є порушенням пункту 4.2 розділу IV Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», затверджених наказом МОЗ від 02.04.2013 № 259 та Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до новозбудованих, реставрованих і реконструйованих закладів охорони здоров'я», затверджених наказом МОЗ від 21.02.2023 № 354.

Відповідно до статті 8 Закону України «Про психіатричну допомогу» психіатрична допомога має надаватися в найменш обмежених умовах, що забезпечують безпеку особи та інших осіб, при додержанні прав і законних інтересів особи, якій надається психіатрична допомога. Пунктом 9 Порядку надання психіатричної допомоги в умовах стаціонару, затвердженого наказом МОЗ № 2085 від 07.12.2023 (далі – Порядок), заборонено замикати входні двері до приміщень та палат, що використовуються для надання психіатричної допомоги у стаціонарних умовах. У супереччю викладеному у дитячому та геронто-психіатричному відділеннях лікарні наявні ґрати на вікнах, двері у більшості відділень замкнуті у денний час, замки зачиняються персоналом на ключ.

У санітарних кімнатах відділень не створено умов приватності, а саме не встановлені розмежувальні перегородки між сантехнічним обладнанням. Пунктом 34 Стандартів КЗК передбачається розташування сантехнічного обладнання таким чином, щоб пацієнт міг бути наодинці сам із собою.

Інформаційні стенди у відділеннях лікарні не містять повної інформації про права пацієнтів, зокрема відсутні контактні дані для звернення у разі порушення їх прав. Крім того, наявна інформація застаріла та викладена іноземною мовою.

Разом з тим у порушенні статті 33 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» групою НПМ встановлено, що ведення медичної документації медичними працівниками, зокрема написання щоденників у медичних картах стаціонарних хворих, здійснюються іноземною мовою, замість державної.

Під час конфіденційного спілкування з пацієнтами встановлено, що на період лікування в умовах стаціонару у пацієнтів відсутня можливість здійснювати телефонні дзвінки. Зазначене призводить до неможливості пацієнтів зателефонувати рідним, екстреним службам допомоги, а також звернутись на гарячі лінії посадових осіб, у разі порушення їх прав, що є порушенням пункту 13 Порядку.

У ході відвідування встановлено, що у якості укриття у закладі використовується підвальне приміщення будівлі. Згідно з наданою копією Акту огляду об'єкту підвальне приміщення не рекомендоване до використання для укриття у зв'язку невідповідністю вимогам щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, що не забезпечує безпечного перебування пацієнтів та медичного персоналу в укритті під час оголошеного сигналу «Повітряна тривога».

У порушення пункту 34 Стандартів КЗК у закладі наявні відділення, у яких відсутні умови для вільного пересування маломобільних осіб (наявні високі сходи, пороги, відсутні пандуси, підйомники, поручні, тощо).

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» Одеська обласна військова адміністрація реалізує державну політику в галузі охорони здоров'я та організовує роботу медичних закладів по наданню допомоги населенню,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити вичерпних заходів щодо негайного усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності комунального некомерційного підприємстві «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я» Одеської обласної ради та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

2. Організувати та провести перевірку стану додержання вимог чинного законодавства в комунальному некомерційному підприємстві «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я» Одеської обласної ради, з метою встановлення причин неналежного функціонування, що потягли порушення прав людини, за результатами якої вжити вичерпних заходів реагування у тому числі дисциплінарного характеру.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: Звіт про результати відвідування комунального некомерційного підприємства «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я» Одеської обласної ради на 13 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Олена Бардаш 050 967 9551

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№18121.2/24/39.3 від 23.12.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 23.12.2024 17:22
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400